

Sygn. akt I ACa 728/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka
Sędziowie:	SSA Maria Iwankiewicz (spr.) SSA Edyta Buczkowska-Żuk
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Gołtsche

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - D. R. Z. G. W. w G.

przeciwko P. Spółce Akcyjnej

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 30 sierpnia 2012 r., sygn. akt I C 729/12

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanego P. Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu apelacyjnym.

E. Buczkowska-Żuk A. Sołtyka M. Iwankiewicz

Sygn. akt I ACa 728/12

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa – D. R. Z. G. W. w G. wniósł o zasądzenie od pozwanego P. Spółki Akcyjnej w W. kwoty 400.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lipca 2011 roku do dnia zapłaty oraz o zwrot kosztów procesu. Powód podniósł, że uczestnikiem przetargu było Konsorcjum Zakład (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S., która wraz z ofertą złożyła wystawioną przez pozwanego gwarancję ubezpieczeniową zapłaty wadium z dnia 19 maja 2011

roku. Oferent w odpowiedzi na wezwanie, o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy – Prawo zamówień publicznych, nie złożył dokumentów i oświadczeń, o których mowa w art. 25 ust. 1 tej ustawy, a także pełnomocnictw oraz nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie. W związku z powyższym w dniu 22 czerwca 2011 roku powód skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty zgodnie z § 3 ust. 2 gwarancji.

W dniu 8 maja 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, uwzględniając w całości żądanie pozwu.

Pozwany złożył sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, wnosząc o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu. Pozwany podał, że oświadczenie powoda wskazujące na przyczyny żądania zapłaty powinno być zawarte w treści wezwania do zapłaty a nie stanowić do niego załącznik nadto, że oświadczenie beneficjenta nie określało, która z przesłanek określonych w § 2 ust. 2 pkt. gwarancji jest powodem zatrzymania wadium.

Wyrokiem z dnia 20 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanego P. Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda Skarbu Państwa – D. R. Z. G. W. w G. kwotę 400.000 złotych wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 9 lipca 2011 roku (pkt I.), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.665,34 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II.) oraz nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 20.000 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt III.).

Sąd Okręgowy oparł przedmiotowy wyrok na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych, z których wynikało, że pomiędzy stronami jest bezsporne, że w dniu 19 maja 2011 roku pozwany P. Spółka Akcyjna z siedzibą w W. jako gwarant udzielił gwarancji ubezpieczeniowej, która stanowiła zabezpieczenie określone w art. 45 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych i zabezpieczało zapłatę wadium w przetargu prowadzonym przez R. Z. G. W. w G., który powinien wnieść uczestnik tego postępowania Zakład (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S.. Z powyższego dokumentu wynika, że gwarant miał zapłacić sumę gwarancyjną w terminie 14 dni licząc od dnia otrzymania pierwszego pisemnego wezwania do zapłaty beneficjenta, które powinno odpowiadać następującym przesłankom: 1. spełniać wymogi określone w § 3 ust. 2 gwarancji, to jest zawierać wskazanie rachunku bankowego beneficjenta, na który gwarant powinien przelać żadaną kwotę oraz być podpisanym przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu beneficjenta; 2. zawierać oświadczenie beneficjenta, że: 1) oferent w odpowiedzi na wezwanie, o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy, nie złożył dokumentów lub oświadczeń, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy, lub pełnomocnictw oraz jego stronie, oraz nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie; 2) oferta oferenta została wybrana, oraz że: a) oferent odmówił podpisania umowy w sprawie zamówienia publicznego na warunkach określonych w ofercie, b) oferent nie wniósł wymaganego zabezpieczenia należytego wykonania umowy, c) zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego stało się niemożliwe z przyczyn leżących po stronie Oferenta. Nie stanowi także przedmiotu sporu, że w okresie obowiązywania gwarancji R. Z. G. W. w G. w piśmie z dnia 22 czerwca 2011 roku, podpisanym przez osobę uprawnioną do jego reprezentowania, wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 400.000 złotych zgodnie § 2 ust. 1 i ust. 2 pkt 1) gwarancji ubezpieczeniowej zapłaty wadium (...) z dnia 19 maja 2011 roku - podając w treści tego wezwania numer rachunku bankowego, na który miała być wpłacona suma gwarancyjna. Poza sporem pozostaje, że do powyższego pisma dołączone było oświadczenie beneficjenta zamieszczone na osobnej karcie o tym, że oferent w odpowiedzi na wezwanie o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy, nie złożył dokumentów lub oświadczeń, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy, lub pełnomocnictw oraz nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie. Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że spór dotyczy oceny prawnej tak ustalonego stanu faktycznego, w szczególności tego, czy zostały spełnione wymogi warunkujące zapłatę przez pozwanego jako gwaranta na rzecz powoda jako beneficjenta sumy gwarancyjnej, przewidzianej w gwarancji ubezpieczeniowej zapłaty wadium z dnia 19 maja 2011 roku. Sąd ten wskazywał na istotę zobowiązania gwaranta, a w szczególności na okoliczność, że zobowiązanie gwaranta z umowy gwarancji ubezpieczeniowej nie jest zobowiązaniem akcesoryjnym. Uznał Sąd, że w niniejszej sprawie poprzez wystawienie przez pozwanego dokumentu gwarancyjnego i jego przyjęcie przez powoda doszło do zawarcia umowy gwarancji ubezpieczeniowej, na podstawie której pozwany jako gwarant zobowiązał się zapłacić powodowi jako beneficjentowi świadczenie pieniężne w postaci sumy gwarancyjnej, stanowiącej formę zabezpieczenia wadium, które powinien wnieść uczestnik przetargu, a gwarancja była płatna na

podstawie wezwania beneficjenta spełniającego określone wymogi formalne, co nadaje zobowiązaniu pozwanego charakter zbliżony do abstrakcyjnego.

Przechodząc do oceny zarzutów podnoszonych przez pozwanego Sąd Okręgowy podał, że bezspornie powód złożył oświadczenie, że „Oferent w odpowiedzi na wezwanie o którym mowa w art. 26 ust. 3 Ustawy, nie złożył dokumentów lub oświadczeń, o których mowa w art. 25 ust. 1 Ustawy, lub pełnomocnictw oraz nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie”. Zdaniem tego Sądu oświadczenie to posiadało więc treść wymaganą przez § 2 ust. 2 gwarancji, przy czym chybiony jest zarzut pozwanej, że strona powodowa nie sprecyzowała przyczyn zatrzymania wadium, uchylając tym samym warunkom przewidzianym w gwarancji ubezpieczeniowej. Z treści gwarancji ubezpieczeniowej nie wynika bowiem, aby beneficjent składając oświadczenie przewidziane w § 2 ust. 2 gwarancji miał podawać dokładne przyczyny uzasadniające zatrzymanie wadium. Wręcz przeciwnie, analiza powyższego dokumentu wskazuje, że beneficjent domagając się wypłaty sumy gwarancyjnej powinien złożyć oświadczenie o treści dokładnie oznaczonej w § 2 ust. 2 dokumentu gwarancyjnego, które – co istotne - stanowiły powtórzenie treści art. 46 ust. 4a i art. 46 ust. 5 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku – Prawo zamówień publicznych wymieniających przyczyny uzasadniające zatrzymanie wadium.

Natomiast odnośnie drugiego zarzutu strony pozwanej dotyczącego sposobu złożenia oświadczenia beneficjenta to spór pomiędzy stronami dotyczy wykładni postanowienia umownego, zawartego w § 2 ust. 2 gwarancji stanowiącego o „wezwanu do zapłaty [...] zawierającym oświadczenie Beneficjenta”. Według pozwanego – oznacza to, że powyższe oświadczenie powinno stanowić element samego wezwania do zapłaty, natomiast zdaniem strony powodowej – dopuszczalne było zawarcie tego oświadczenia także w odrębnym dokumencie, o ile byłby dołączony do wezwania do zapłaty. Sąd Okręgowy podał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że skoro źródłem stosunku prawnego gwarancji ubezpieczeniowej jest umowa między gwarantem a beneficjentem, to nie może budzić wątpliwości zastosowanie przy wykładni postanowień gwarancji objętych stanem faktycznym sprawy dyrektyw wynikających z art. 65 § 1 i 2 k.c., choć uwzględniającej szczególnie charakter tej instytucji. Skoro jednak strony nie uzgadniały postanowień umowy gwarancyjnej, to nie można kierować się przy ustaleniu treści umowy kryterium zgodnego zamiaru stron. Tym samym w niniejszej sprawie istotne znaczenie należy przypisać wprost wyrażonemu w treści dokumentu gwarancyjnego celowi zawarcia umowy gwarancji, jakim było udzielenie zabezpieczenia określonego w art. 45 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku – Prawo zamówień publicznych. Z tego względu uznać należało w ocenie Sądu pierwszej instancji, że wymóg złożenia oświadczenia o treści określonej w § 2 ust. 2 gwarancji z dnia 19 maja 2011 roku służył ustaleniu, czy zostały spełnione przesłanki zatrzymania wadium określone w art. 46 ust. 4a i art. 46 ust. 5 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku – Prawo zamówień publicznych wymieniających przyczyny uzasadniające zatrzymanie wadium. Z tego punktu widzenia nie ma znaczenia okoliczność, czy oświadczenie tej treści zostało złożone przez powoda w ramach wezwania do zapłaty czy też na odrębnej karcie załączonej do wezwania do zapłaty. Istotne było to, aby takie oświadczenie było złożone jednocześnie z wezwaniem do zapłaty sumy gwarancyjnej celem umożliwienia zbadania przez zakład ubezpieczeń, czy zaistniał wypadek gwarancyjny. Taki sposób wykładni powyższego postanowienia umownego jest zgodny z celem udzielenia gwarancji i nie pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego ani ustalonymi zwyczajami. Do wniosku tego prowadzi także fakt, że powszechnie akceptowane w obrocie prawnym jest traktowanie jako integralną część dokumentu innych dokumentów, które załącza się do dokumentu głównego i które w takim wypadku „zawierają się” niejako w treści dokumentu głównego. W niniejszej sprawie skoro oświadczenie beneficjenta zostało złożone jednocześnie z wezwaniem do zapłaty sumy gwarancyjnej i przesłane wraz z nim w jednej przesyłce do zakładu ubezpieczeń, to zdaniem Sądu Okręgowego należało je traktować jako jeden dokument złożony z dwóch powiązanych ze sobą dokumentów, co odpowiadało celowi regulacji umownej zawartej w § 2 ust. 2 gwarancji z dnia 19 maja 2011 roku. Do odmiennego wniosku nie może prowadzić wzgląd na szczególnie charakter formalny gwarancji ubezpieczeniowej, gdyż konieczność spełnienia określonych w tej gwarancji wymogów formalnych należy oceniać także w kontekście celu tej czynności prawnej. Z tego punktu widzenia okoliczność, czy oświadczenie beneficjenta o zaistnieniu okoliczności wskazanych w § 2 ust. 2 gwarancji było zawarte w treści samego wezwania do zapłaty czy też stanowiło załącznik do tego wezwania nie mógł w żaden sposób wpływać na możliwość wykonania zobowiązania przez gwaranta.

Z powyższych przyczyn Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że powód w sposób prawidłowy wezwał pozwanego do zapłaty sumy gwarancyjnej w kwocie 400.000 złotych przewidzianej w gwarancji ubezpieczeniowej z dnia 19 maja 2011 roku. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., o kosztach procesu - na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., a o nieuiszczonych kosztach sądowych - w oparciu o art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł pozwany, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed sądem I i II instancji według norm przepisanych.

Zaskarżonemu rozstrzygnięciu apelujący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, określonych w art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. § 2 ust. 2 Gwarancji ubezpieczeniowej zapłaty wadium z dnia 19 maja 2011 r., poprzez przyjęcie, że treść oświadczenia zawartego w piśmie powoda z dnia 22 czerwca 2011 r., zatytułowanym jako „Oświadczenie beneficjenta”, stanowiącym załącznik do wezwania do zapłaty sumy gwarancyjnej z dnia 22 czerwca 2011 r., odpowiada wymogom wynikającym z postanowień § 2 ust. 2 pkt 1 Gwarancji; oraz poprzez przyjęcie, że wykładnia treści postanowień § 2 ust. 2 Gwarancji, zgodnie z celem zawarcia umowy gwarancji, pozwalała na przyjęcie, że oświadczenie o treści określonej w ww. postanowieniach Gwarancji mogło zostać złożone w załączniku do wezwania do zapłaty sumy gwarancyjnej pomimo, że językowa wykładnia ww. postanowień Gwarancji jednoznacznie wskazuje, że oświadczenie o wymaganej treści można było złożyć wyłącznie w treści samego wezwania do zapłaty, nie zaś załącznika.

W uzasadnieniu apelacji argumentowano, że w przypadku wezwania do zapłaty sumy gwarancyjnej wynikającej z ww. Gwarancji konieczne było wyraźne wskazanie, czy zatrzymanie wadium było następstwem nie przedłożenia dokumentów, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych oraz oferent nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie, czy też było następstwem nie złożenia oświadczeń, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych oraz oferent nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie, albo też było następstwem nie złożenia pełnomocnictw, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych oraz oferent nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie, albo że zatrzymanie wadium było następstwem dwóch lub trzech z ww. przesłanek. W niniejszym przypadku powód w Oświadczeniu Beneficjenta stanowiącym załącznik do wezwania do zapłaty nie określił jednak przyczyny zatrzymania wadium w powyższy sposób, ograniczając się do ogólnikowego stwierdzenia.

Ponadto apelujący podniósł, że w treści postanowień § 2 ust. 2 pkt 1 Gwarancji jednoznacznie zostało określone, że oświadczenie beneficjenta wymaganej treści ma być zawarte w pisemnym wezwaniu do zapłaty. Załączenie do wezwania do zapłaty sumy gwarancyjnej oświadczenia nie może być uznane za spełniające ww. wymóg gwarancji, tj. złożenia wezwania do zapłaty zawierającego stosowne oświadczenie.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy poczynił w sprawie w pełni prawidłowe ustalenia faktyczne oraz poparł je wnikliwą i rzetelną analizą zebranych dowodów, co nie było zresztą w sprawie przez żadną ze stron kwestionowane. Tym samym ustalenia te Sądu Odwoławczy podziela i przyjmuje za własne uznając za zbędne ich ponowne przytaczanie w tym miejscu.

Podkreślenia wymaga natomiast okoliczność, że to ocena prawna takiego stanu faktycznego stanowiła pomiędzy stronami kwestię sporną. Jednak Sąd Odwoławczy akceptuje również wnioski prawne wyprowadzone przez Sąd

pierwszej instancji na podstawie poczynionych przez ten Sąd ustaleń, nie dostrzegając zarazem zarzucanych przez apelującego uchybień przepisom prawa materialnego, określonym w art. 65 § 1 i 2 k.c.

Sąd Apelacyjny zaznacza, że spór stron sprowadzał się do kwestii dotyczących poprawności formalnej wezwania do zapłaty sumy gwarancyjnej, wystosowanego przez R. Z. G. W. w G. dnia 22 czerwca 2011 r. do pozwanego zakładu ubezpieczeń, a ogniskujących się wokół okoliczności wypełnienia przez to wezwanie rygorów przewidzianych w § 2 ust. 2 pkt 1 gwarancji ubezpieczeniowej, z uwagi - jak przekonywał pozwany - na brak w samej treści wezwania do zapłaty oświadczenia beneficjenta wskazującego przyczyny, dla których żąda wypłaty, oraz prawidłowości określenia w nim, która dokładnie z przesłanek z § 2 ust. 2 pkt 1 gwarancji jest przyczyną zatrzymania wadium.

Rozpoczynając zatem od drugiego z poruszonych zarzutów apelującego Sąd Apelacyjny pragnie wskazać, że w pełni aprobuje stanowisko Sądu Okręgowego, że w świetle przepisów prawa oraz treści gwarancji ubezpieczeniowej nie ma podstaw – jak błędnie czyni to pozwany - dla kreowania po stronie powoda obowiązku precyzyjnego sformułowania, która dokładnie z wymienionych tam kilku okoliczności zaistniała w tej sprawie i uzasadnia wypłatę wadium udzielonego w formie gwarancji ubezpieczeniowej.

Wspierając się poglądem wyrażonym w doktrynie apelujący przekonywał, że w rzeczonym oświadczeniu beneficjent powinien był szczegółowo określić przyczynę zatrzymania wadium, a mianowicie doprecyzować czy było to następstwem nie przedłożenia dokumentów, czy nie złożenia oświadczeń, czy też nie złożenia pełnomocnictw, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych oraz oferent nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie, albo czy było to następstwem dwóch lub trzech ww. przesłanek. Tymczasem z treści gwarancji ubezpieczeniowej z dnia 19 maja 2011 r. w rzeczywistości wcale nie wynika, aby składając oświadczenie przewidziane w § 2 ust. 2 gwarancji ubezpieczeniowej beneficjent miał obowiązek podawać dokładne przyczyny uzasadniające zatrzymanie wadium. Warunkiem, który musiało spełnić ww. oświadczenie, było po prostu zawarcie w nim tekstu o treści precyzyjnie przytoczonej w samej gwarancji, tj. w jej § 2 ust. 2, który nota bene stanowi zarazem powtórzenie ustawowej formuły z art. 46 ust. 4a i 5 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.2010.113.759.j.t. ze zm.), który to przepis wymienia w tożsamy sposób jedynie zbiorczo przyczyny uzasadniające zatrzymanie wadium. Przez wzgląd na powyższe w rozpoznawanym przypadku niewątpliwie zatem należy ocenić, że powód złożył we właściwym terminie wymagane gwarancją oświadczenie, gdyż stanowiło ono dosłowne przytoczenie jego treści z samej gwarancji. W tej sytuacji nie można zasadnie zarzucać, że nie dopełnił wymogu umownego, skoro już w samej umowie nie został on w sposób wyraźny przewidziany. W judykaturze wskazuje się zaś, że to nadawca, czyli strona redagująca umowę, którą była w tym przypadku strona pozwana, powinien uczynić to w taki sposób, aby była ona zgodnie z jego wolą zrozumiana przez odbiorcę (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995/12/168; z dnia 24 maja 2005 r., V CK 655/04, LEX nr 152449). Natomiast w ocenie Sądu Apelacyjnego, identycznie jak uznał to Sąd Okręgowy, w treści przedmiotowej gwarancji nie został zastrzeżony wymóg dookreślenia przez beneficjenta, czy to brak przedłożenia dokumentu, oświadczenia, pełnomocnictwa bądź kilku z nich skutkował ziszczeniem się przesłanek do zatrzymania wadium.

Zdaniem Sądu Odwoławczego kreowania takiego obowiązku nie wspierają także argumenty celowościowe. Co prawda bowiem apelujący podnosi, że dopiero doprecyzowanie treści oświadczenia w sposób przez niego postulowany - jak już jednak wyjaśniono wbrew brzmieniu gwarancji i przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych - pozwoliłoby gwarantowi zorientować się, która z wymienionych w art. 46 ust. 4a cyt. ustawy przesłanek stanowiła faktyczną przyczynę zatrzymania wadium. Tymczasem Sąd Apelacyjny podkreśla, że nie ma to istotnego znaczenia dla odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń względem beneficjenta, skoro zobowiązanie gwaranta z umowy gwarancji ubezpieczeniowej nie jest zobowiązaniem akcesoryjnym i w identyczny sposób została także ukształtowana odpowiedzialność pozwanego w rozpatrywanym przypadku. Odpowiedzialność ta wobec tego ma charakter zobowiązania samodzielnego, którego istnienie i zakres nie zależy od istnienia i zakresu innego zobowiązania, w szczególności zobowiązania dłużnika - oferenta ze stosunku podstawowego. Istnienie i zakres samodzielnego zobowiązania gwaranta określa zatem sama umowa gwarancji ubezpieczeniowej i gwarant płaci własny, a nie cudzy dług. Natomiast skutkiem braku cechy akcesoryjności zobowiązania gwaranta jest właśnie to, że gwarant i tak nie może wobec beneficjenta podnosić zarzutów z innego stosunku prawnego, w szczególności zarzutów

ze stosunku podstawowego, które przysługują dłużnikowi wobec beneficjenta gwarancji - wierzyciela ze stosunku podstawowego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 233/09, OSNC 2010/11/146). W konsekwencji, jako obojętna z punktu widzenia odpowiedzialności gwaranta jawi się okoliczność, czy oferent zaniechał złożenia tylko jednego, dwóch czy wszystkich pism i ich rodzaj spośród wymienionych w art. 46 ust 4a ustawy Prawo zamówień publicznych i jednocześnie w § 2 ust. 2 pkt 1 niniejszej gwarancji. Nie ma to żadnego wpływu na obowiązek zapłaty beneficjentowi przez zakład ubezpieczeń sumy gwarancyjnej, gdyż nie jest on uprawniony do badania zasadności wezwania ani też podnoszenia jakichkolwiek zarzutów dotyczących stosunku podstawowego. Ubezpieczyciel nie bada zatem przy dokonywaniu wypłaty, czy zaistniały podstawy do zatrzymania wadium, lecz jedynie okoliczność spełnienia warunków formalnych przez wzywającego do zapłaty. O ile zaś na beneficjenta miały zostać nałożony obowiązek szczegółowego wskazania przyczyny zatrzymania wadium, co mogłoby mieć znaczenie dla dalszych roszczeń regresowych ubezpieczyciela wobec oferenta, to powinien on znaleźć jasny wyraz w treści gwarancji ubezpieczeniowej, czego Sąd Odwoławczy w rozpatrywanym przypadku nie stwierdza. Tym samym również tego rodzaju argumenty nie pozwalają na podzielenie stanowiska apelującego oraz przywołanego przezeń poglądu przedstawicieli doktryny.

Odnosnie zaś formy złożenia omówionego powyżej (w zakresie treści) oświadczenia beneficjenta, które według strony pozwanej dla swej skuteczności powinno zostać zawarte wyłącznie w samym wezwaniu do zapłaty, to Sąd Apelacyjny również w całości podziela ocenę Sądu pierwszej instancji, że wezwanie dokonane w rozpoznawanej sprawie przez powoda było prawidłowe i spełniało przewidziane w gwarancji wymogi formalne.

Zgodnie z § 3 ust. 1 przedmiotowej gwarancji ubezpieczeniowej obowiązek zapłaty z tytułu gwarancji miało powodować wyłącznie doręczone gwarantowi we właściwym czasie i na właściwy adres wezwanie do zapłaty, spełniające wszystkie wymogi formalne określone w § 2 ust. 2. Bezspornie w niniejszej sprawie wezwanie do zapłaty zostało doręczone we właściwym czasie, na właściwy adres, zawierało wskazanie rachunku bankowego beneficjenta i zostało podpisane przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu beneficjenta. Pozostawała zatem kwestia rozumienia ostatniego z warunków z § 2 ust. 2 gwarancji z dnia 19 maja 2011 r. w postaci doręczenia „wezwania do zapłaty (...) zawierającego oświadczenie Beneficjenta”, które to zastrzeżenie obie strony rozumiały w nieco odmienny sposób. Nie było przy tym kwestionowane, że w samym wezwaniu do zapłaty z dnia 22 czerwca 2011 r. nie zostało zawarte takie oświadczenie beneficjenta, lecz zostało ono zamieszczone na osobnej karcie, dołączonej do wezwania, podpisanej przez tę samą osobę uprawnioną do składania oświadczeń w imieniu beneficjenta i doręczonej pozwanemu razem z wezwaniem, w ramach jednej przesyłki.

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd pierwszej instancji w pełni zasadnie więc uznał, że ostatni a będący spornym warunek skuteczności wezwania do zapłaty został w sprawie spełniony, choć teoretycznie rzecz ujmując wezwanie i oświadczenie zostały zawarte na odrębnych kartkach. Sąd Okręgowy nie naruszył przy tym zasad wykładni oświadczeń woli, uznając, że za takim stanowiskiem przemawia treść gwarancji tłumaczona niejako „w duchu” celu jakiemu miało służyć zobowiązanie gwarancyjne oraz jego istoty.

Sąd Odwoławczy nie ma wątpliwości, że przy wykładni postanowień gwarancji znajdują zastosowanie reguły interpretacyjne wynikające z art. 65 § 1 i 2 k.c., choć jednocześnie koniecznym jest uwzględnienie szczególnego charakteru tej instytucji, na co zwrócił uwagę już Sąd Okręgowy. Specyfika gwarancji ubezpieczeniowej przejawia się m.in. w tym, że strony nie uzgadniają postanowień umowy gwarancyjnej, gdyż to gwarant wystawia dokument gwarancyjny, który w niniejszym przypadku został dołączony do oferty uczestnika przetargu. Oczywiście jest, że skoro treść gwarancji nie była negocjowana pomiędzy beneficjentem a gwarantem, to nie sposób jest się kierować się przy ustaleniu treści umowy kryterium zgodnego zamiaru stron. Tym samym zwłaszcza istota i cel takiego zobowiązania gwarancyjnego, jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji, powinna być uwzględniana przy wykładni treści postanowień gwarancji, czego nie może niweczyć tylko wzgląd na zaostrzoną odpowiedzialność gwaranta „na pierwsze żądanie”.

Sąd Apelacyjny podnosi, że rozłożenie akcentów w art. 65 § 2 k.c. oznacza, że argumenty językowe (gramatyczne) mają znaczenie drugorzędne i ustępują argumentom odnoszącym się do woli stron, ich zamiaru i celu umowy, choć

jednocześnie nie sposób zupełnie pomijać literalnego brzmienia treści oświadczeń wyrażonej na piśmie. Opierając się więc li tylko na dosłownym brzmieniu § 2 ust. 2 przedmiotowej gwarancji, jak sugeruje to apelujący, można byłoby rzeczywiście dojść do wniosku, że wyłącznie wezwanie obejmujące w swej treści oświadczenie beneficjenta dotyczące przyczyn zatrzymania wadium zobowiązuje gwaranta do wypłaty sumy gwarancyjnej. Takie rozumienie treści gwarancji nie pozostawałoby jednak w zgodzie z istotą i celem zobowiązania gwarancyjnego, a te nakazują brać pod rozwagę dyrektywy wynikające z art. 65 k.c. Podkreślić trzeba, że takie stanowisko pozostaje w zgodzie z linią poglądów prezentowaną w judykaturze na tle odpowiedzialności gwarancyjnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2005 r., III CK 155/04, LEX nr 371487; por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1992 r., III CZP 78/92, OSNC 1992/12/228), pomimo akcentowanego przez pozwanego dość ścisłego i rygorystycznego ujmowania jej przesłanek. Nie sposób jest się więc zgodzić z oceną apelującego i powołanym przez niego poglądem wyrażonym przez przedstawicieli literatury przedmiotu, albowiem pomijają one zupełnie dyrektywy wykładni oświadczenia woli z art. 65 k.c. które nakazują tłumaczyć jego treść nie tylko ściśle przez pryzmat jego literalnego brzmienia, lecz uwzględniać także wskazane w tym przepisie argumenty pozajęzykowe. Przepis art. 65 § 2 k.c. dopuszcza zatem sytuację, w której właściwy sens oświadczenia woli (umowy) ustalony przy zastosowaniu wskazanych w nim dyrektyw będzie odbiegał od "jasnego" znaczenia w świetle reguł językowych. Proces interpretacji może się zatem zakończyć dopiero wtedy, gdy treść oświadczenia woli (umowy) jest "jasna" po zastosowaniu kolejnych reguł wykładni (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II PK 281/09, LEX nr 602248; z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 90/09, LEX nr 512012).

Przez wzgląd na powyższe należało uznać za trafny wynik wykładni dokonanej przez Sąd Okręgowy, nie zmieniającej przecież sensu § 2 ust. 2 gwarancji, że spełniającym wymogi gwarancji było także zawarcie przez powoda oświadczenia na kartce papieru odrębnej od karty z wezwaniem do zapłaty, lecz dołączonej do tego wezwania, skoro zostały one łącznie doręczone pozwanemu i podpisane przez uprawnioną do tego osobę. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie ma uzasadnionych podstaw, aby uwolnić zakład ubezpieczeń od odpowiedzialności w sytuacji, kiedy oświadczenie zostało złożone w opisanych wyżej warunkach. W tej sytuacji faktycznej błędne jest utożsamianie przez stronę pozwaną oświadczenia powoda z jakimś odrębnym od wezwania do zapłaty dokumentem, skoro nie kwestionowała, że oświadczenie to otrzymała jako drugą kartkę jednocześnie z wezwaniem stanowiącym kartkę pierwszą, co umożliwiło jej w tym samym momencie ustalenie podstaw do zapłaty sumy gwarancyjnej i odpowiadało celowi regulacji umownej zawartej w § 2 ust. 2 gwarancji. Na tym właśnie polega wszakże istota odpowiedzialności gwaranta, który przyjmuje na siebie obowiązek wypłaty określonej w gwarancji kwoty na wypadek wystąpienia określonego w umowie gwarancyjnej zdarzenia losowego, a jeśli jest udzielana jako forma wadium w zamówieniach publicznych - na wypadek, gdy uczestnik przetargu nie wywiązuje się z zobowiązań wynikających z przystąpienia do przetargu. Z tego punktu widzenia nie ma więc znaczenia okoliczność, czy oświadczenie tej treści zostało złożone przez powoda w ramach tej samej karty co wezwanie do zapłaty, czy też na odrębnej karcie, załączonej do tego wezwania i doręczonej zakładowi ubezpieczeń w jednej przesyłce. W każdym bowiem z tych dwóch przypadków sens doręczenia gwarantowi przez beneficjenta wezwania do zapłaty i oświadczenia zostaje zachowany, albowiem w obu sytuacjach zakład ubezpieczeń ma możliwość właściwego zorientowania się, czy zaistniało zdarzenie objęte gwarancją. Nie ma żadnych racjonalnych przesłanek, aby w tej sytuacji faktycznej, jaka zaistniała w rozpoznawanej sprawie, odmówić skuteczności prawnej wezwaniu do zapłaty z 22 czerwca 2011 r.

Tym bardziej, co pragnie zaakcentować Sąd Odwoławczy, że już samo wezwanie do zapłaty zostało sformułowane w sposób odnoszący się do konkretnych zapisów zawartych w gwarancji ubezpieczeniowej, które powinno zawierać oświadczenie beneficjenta. Mianowicie, powód w treści przedmiotowego wezwania do zapłaty wprost i wyraźnie powołał się na § 2 ust. 2 pkt 1 gwarancji ubezpieczeniowej, odwołując się do oświadczenia beneficjenta w przedmiocie tego, że oferent w odpowiedzi na wezwanie o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy, nie złożył dokumentów lub oświadczeń, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy, lub pełnomocnictw oraz nie udowodnił, że wynikało to z przyczyn nie leżących po jego stronie. Jednocześnie zważyć trzeba, że przecież już takie ogólne oświadczenie beneficjenta, bez potrzeby jakiegokolwiek dodatkowego doprecyzowania, miało spełniać wymogi formalne określone w gwarancji.

Mając na uwadze powyższą argumentację i nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2002 r. Nr 163 poz. 1349 ze zm.) i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U.2005.169.1417 ze zm.).

SSA E. Buczkowska-Żuk SSA A. Sołtyka SSA M. Iwankiewicz